

EBA/GL/2024/07

13. lipnja 2024.

Smjernice

o planovima oporavka na temelju članka 46. i 55. Uredbe (EU)
2023/1114

1. Obveze usklađivanja i izvješćivanja

Status ovih smjernica

1. Ovaj dokument sadržava smjernice izdane na temelju članka 16. Uredbe (EU) br. 1093/2010¹. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1093/2010 nadležna tijela i financijske institucije moraju ulagati napore da se usklade s ovim smjernicama.
2. U smjernicama se iznosi EBA-ino stajalište o odgovarajućim nadzornim praksama unutar Europskog sustava financijskog nadzora ili o tome kako bi se pravo Unije trebalo primjenjivati u određenom području. Nadležna tijela utvrđena u članku 4. točki 2. Uredbe (EU) br. 1093/2010 na koja se smjernice primjenjuju trebala bi se s njima uskladiti tako da ih na odgovarajući način uključe u svoje prakse (npr. izmjenama svojeg pravnog okvira ili nadzornih postupaka), uključujući u slučajevima kada su smjernice ponajprije usmjerene na institucije.

Zahtjevi u pogledu izvješćivanja

3. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1093/2010 nadležna tijela moraju obavijestiti EBA-u o tome jesu li usklađena ili se namjeravaju uskladiti s ovim smjernicama, odnosno o razlozima neusklađenosti do 13.11.2024. U slučaju izostanka obavijesti unutar tog roka, EBA će smatrati da nadležna tijela nisu usklađena. Obavijesti se dostavljaju podnošenjem obrasca koji je dostupan na mrežnom mjestu EBA-e s naznakom „EBA/GL/2024/07”. Obavijesti trebaju slati osobe s odgovarajućim ovlastima za izvješćivanje o usklađenosti u ime svojih nadležnih tijela. Svaka se promjena statusa usklađenosti isto tako mora prijaviti EBA-i.
4. Obavijesti će se objaviti na mrežnim stranicama EBA-e u skladu s člankom 16. stavkom 3.

¹ Uredba (EU) br. 1093/2010 Europskoga parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), kojom se izmjenjuje Odluka br. 716/2009/EZ i stavlja izvan snage Odluka Komisije 2009/78/EZ (SL L 331, 15.12.2010., str. 12.).

2. Predmet, područje primjene i definicije

Predmet

5. Ovim se smjernicama utvrđuju format i informacije koje treba sadržavati plan oporavka koji izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i izdavatelji tokena e-novca moraju izraditi i održavati u skladu s člancima 46. i 55. Uredbe (EU) 2023/1114².

Područje primjene

6. Ove se smjernice primjenjuju na izdavatelje tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca kako su definirani u članku 3. stavku 1. točkama 6. i 7. Uredbe (EU) 2023/1114 (dalje u tekstu, za potrebe ovih smjernica koristi se zajednički naziv: „izdavatelji“).
7. Nijedna odredba ovih smjernica koja se odnosi na sadržaj plana oporavka u pogledu pričuve imovine, uključujući točku 29., podtočke 1. i 3., točku 30., podtočke 6. i 7., točke 31. i 53., ne primjenjuje se na izdavatelje tokena e-novca koji ne podliježu obvezi držanja pričuve imovine u skladu s Uredbom (EU) 2023/1114.

Adresati

8. Ove su smjernice upućene nadležnim tijelima kako su definirana u članku 3. stavku 1. točki 35. Uredbe (EU) br. 2023/1114.
9. Ove su smjernice upućene i izdavateljima kako su definirani u članku 3. stavku 1. točki 10. Uredbe (EU) 2023/1114:
 - a) tokena vezanih uz imovinu kako su definirani u članku 3. stavku 1. točki 6. te uredbe (izdavatelji tokena vezanih uz imovinu, ART-ova); i
 - b) tokena e-novca kako su definirani u članku 3. stavku 1. točki 7. te uredbe (izdavatelji tokena e-novca, EMT-ova).

Definicije

10. Ako nije drugačije naznačeno, pojmovi upotrijebljeni i utvrđeni u Uredbi (EU) 2023/1114 imaju isto značenje u ovim smjernicama. Osim toga, za potrebe ovih smjernica primjenjuju se sljedeće definicije:

² Uredba (EU) 2023/1114 Europskog parlamenta i Vijeća od 31. svibnja 2023. o tržištima kriptovaluta i izmjeni uredaba (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 1095/2010 te direktiva 2013/36/EU i (EU) 2019/1937 (SL L 150, 9.6.2023., str. 40.).

Pojam	Definicija
Rizik od smanjenja/gubitka vezanosti	je rizik da vrijednost tokena vezanoga uz imovinu ili tokena e-novca nije u skladu s tržišnom vrijednošću imovine uz koju je vezan, tj. da nastane razlike između tržišne vrijednosti tokena i tržišne vrijednosti imovine uz koju je vezan.
Višelančano izdavanje	odnosi se na token vezan uz imovinu ili token e-novca koji se izdaje i distribuira putem više tehnologija distribuiranog zapisa (DLT) ili sličnih tehnologija
Ukupna mogućnost oporavka	odnosi se na sposobnost oporavka provedbom mjera oporavka u nizu financijskih i nefinancijskih stresnih scenarija.

3. Provedba

Datum početka primjene

11. Ove se smjernice primjenjuju od 13.11.2024.

4. Planovi oporavka za izdavatelje tokena vezanih uz imovinu i izdavatelje tokena e-novca

4.1 Načelo proporcionalnosti

12. Kako bi se osiguralo da su informacije koje treba dostaviti u planu oporavka, njegov format i procjena nadležnih tijela u skladu s profilom rizičnosti, prirodom i poslovnim modelom izdavatelja ART-ova ili EMT-ova te opsegom i složenošću aktivnosti, izdavatelji i nadležna tijela trebaju pri izradi ili procjeni planova oporavka voditi računa o načelu proporcionalnosti.
13. Pri primjeni prethodne točke, izdavatelji i nadležna tijela trebaju uzeti u obzir sve sljedeće kriterije:
 - a. veličinu, složenost, prirodu i poslovni model izdavatelja
 - b. klasifikaciju izdanih tokena vezanih uz imovinu ili tokena e-novca kao značajnih, u skladu s člancima 43. i 44. te člancima 56. i 57. Uredbe (EU) 2023/1114
 - c. kod izdavatelja tokena vezanih uz imovinu, veličinu, volatilnost, sastav, koncentraciju i prirodu pričuvne imovine i samog tokena vezanog uz imovinu
 - d. kod izdavatelja tokena e-novca, veličinu, volatilnost, sastav i koncentraciju imovine kojom se osiguravaju primljena sredstva
 - e. značaj i profile rizičnosti pružatelja usluga povezanih s kriptoomovinom koji pružaju usluge u vezi s tokenima vezanima uz imovinu ili tokenima e-novca koje je izdao dotični izdavatelj
 - f. značaj i profile rizičnosti mreža DLT koje dotični izdavatelj upotrebljava za izdavanje tokena vezanih uz imovinu ili tokena e-novca putem njih
 - g. profil rizičnosti trećih strana koje su pružatelji usluga, osim pružatelja usluga povezanih s kriptoomovinom i mreža DLT koji dotičnom izdavatelju pružaju značajnu ili ključnu IKT uslugu.
14. Za primjenu načela proporcionalnosti izdavatelji tokena koji su klasificirani kao značajni trebaju barem jednom godišnje primijeniti zahtjeve iz točke 62. i svojim planom oporavka obuhvatiti sve kategorije pokazatelja plana oporavka utvrđene u točkama 29. i 30.

4.2 Sadržaj plana oporavka

15. Plan oporavka treba sadržavati sve sljedeće elemente:

- a) sažetak ključnih elemenata plana oporavka, kako je detaljnije opisano u odjeljku 4.3. ovih smjernica
- b) informacije o upravljanju, uključujući okvir pokazatelja plana oporavka i pragove za praćenje, kako je detaljnije opisano u odjeljku 4.4. ovih smjernica
- c) opis primjenjivih mjera oporavka, uključujući barem analizu scenarija oporavka, opis pripremljenih mjera i informacije o očuvanju usluga, kako je detaljnije opisano u odjeljku 4.5. ovih smjernica
- d) plan komunikacije i javne objave plana oporavka, kako je detaljnije opisano u odjeljku 4.6. ovih smjernica.

4.3 Sažetak ključnih elemenata plana oporavka

- 16. U svoj plan oporavka izdavatelji trebaju uključiti sažetak ključnih elemenata plana oporavka, kako je utvrđeno u točki 15. podtočkama (b), (c) i (d).
- 17. U sažetku ključnih elemenata plana oporavka izdavatelji trebaju također navesti i istaknuti glavne izmjene u odnosu na prethodnu verziju plana oporavka dostavljenog nadležnom tijelu.

4.4 Informacije o upravljanju

- 18. Izdavatelji u svoj plan oporavka trebaju uključiti jasan i detaljan opis procesa upravljanja povezanih s izradom, održavanjem i provedbom plana oporavka.
- 19. Informacije o upravljanju iz prethodne točke trebaju obuhvaćati barem sljedeće:
 - a) uloge i funkcije osobe ili osoba odgovornih za izradu, provedbu i ažuriranje plana
 - b) opis načina na koji se plan oporavka uklapa u izdavateljev okvir unutarnjeg upravljanja, poslovne strategije i upravljanja rizicima (uključujući izjavu o sklonosti preuzimanju rizika)
 - c) opis postupaka i vremenskih rokova za periodično ažuriranje plana s bitnim promjenama koje utječu na određeni token, izdavatelja ili njegovo okruženje
 - d) politike i procedure kojima se uređuju odobrenje, pregled i ažuriranje plana oporavka
 - e) opis postupaka eskalacije, odnosno uvjeta i postupaka neophodnih za osiguravanje pravodobne provedbe određenih mjera oporavka predviđenih planom oporavka, što uključuje najmanje jasne informacije o postupku donošenja odluka o aktiviranju plana oporavka na temelju jasno opisanoga postupka eskalacije koji se primjenjuje kada se utvrdi prekoračenje praga pokazatelja plana oporavka ili ako postoji vjerojatnost da će do prekoračenja doći u bliskoj budućnosti, kako bi se moglo razmotriti i odrediti mjeru oporavka koja se će možda morati primijeniti radi ponovne uspostave usklađenosti s relevantnim regulatornim zahtjevima primjenjivim na pričuvu imovine ili kako bi se nastavilo pružanje usluga povezanih s relevantnim tokenom

- f) rok za donošenje odluke o poduzimanju mjera oporavka, kao i trenutak i načine obavještanja nadležnoga tijela
 - g) opis kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja koji odražavaju eventualne ranjivosti, slabosti ili opasnosti u pogledu iznosa, likvidnosti i raspodjele pričuve imovine i novčanih sredstava koje izdavatelji moraju držati u svakom trenutku u skladu s Uredbom (EU) 2023/1114, kako je detaljnije navedeno u točkama od 22. do 41.
20. Ako su izdavatelji sklopili ugovore s trećim subjektima o upravljanju pričuvom imovine, kao i o ulaganju pričuvne imovine, skrbništvu nad pričuvnom imovinom i, ovisno o slučaju, javnoj distribuciji tokena vezanih uz imovinu u skladu s člankom 34. stavkom 5. točkom (h) Uredbe (EU) 2023/1114, u planu oporavka trebaju navesti jasan i detaljan opis postupaka za razmjenu informacija na način kojim bi se osiguralo pravodobno aktiviranje postupka eskalacije utvrđenog u točki 37. u slučaju da izdavatelj ili predmetni treći subjekt utvrdi prekoračenje praga pokazatelja plana oporavka. U planu oporavka izdavatelj treba navesti i to kako se sporazumom s bilo kojom od tih trećih strana osigurava pravodobno dijeljenje informacija na način kojim bi se izdavatelju omogućilo da bude upoznat s prekoračenjem ili da će do prekoračenja vjerojatno doći u bliskoj budućnosti kako bi se plan mogao pravodobno aktivirati.
21. Osim toga, izdavatelji trebaju osigurati da su mjere predviđene planovima oporavka usklađene sa zahtjevima plana odgovora i oporavka u području IKT-a, kao i s drugim relevantnim dijelovima upravljanja IKT rizicima, kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2022/2554³, ako i predmetni izdavatelji podliježu tim zahtjevima.

Pokazatelji plana oporavka i pragovi za praćenje

22. U planu oporavka izdavatelji trebaju utvrditi odgovarajući okvir pokazatelja plana oporavka, unutar kojega izdavatelj može utvrditi unaprijed određene kriterije koji mogu upozoravati na potrebu učestalijeg praćenja ili aktiviranja plana oporavka. Ti kriteriji trebaju se utvrditi tako da se izdavatelju, prema potrebi, omogući praćenje, eskalacija i aktiviranje mogućnosti oporavka.
23. Pokazatelji plana oporavka trebaju odražavati specifičan profil rizičnosti tokena i izdavatelja te poslovno okruženje. Kalibracija pragova pokazatelja plana oporavka treba se primjenjivati na razini tokena, osim pokazatelja adekvatnosti kapitala, koje treba kalibrirati na razini izdavatelja na temelju njegove specifične veličine, složenosti, prirode i poslovnoga modela, kao i pokazatelja operativnog rizika i pokazatelja povjerenja tržišta, koje treba kalibrirati i na razini izdavatelja i na razini tokena.
24. Pri razmatranju vrsta pokazatelja planova oporavka, svaki izdavatelj treba pomno razmotriti vrste događaja koji mogu dovesti do kršenja regulatornih zahtjeva i razraditi posebne pokazatelje na temelju interne procjene rizika. Stoga, izdavatelji trebaju popis pokazatelja iz Priloga I. smatrati ilustrativnim te u svakoj kategoriji mogu odabrati bilo koji pokazatelj ili sve pokazatelje.
25. Osim toga, izdavatelji ne bi smjeli ograničiti skup pokazatelja plana oporavka na popis naveden u Prilogu I već razmotriti koji su pokazatelji najprikladniji, čak i ako nisu uvršteni u Prilog I., i to

³ Uredba (EU) 2022/2554 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o digitalnoj operativnoj otpornosti za financijski sektor i izmjeni uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 648/2012, (EU) br. 600/2014, (EU) br. 909/2014 i (EU) 2016/1011 (SL L 333, 27.12.2022., str. 1.)

na temelju kriterija utvrđenih u ovim smjernicama, uključujući, na primjer, pokazatelje koji se odnose na okolišne, socijalne i upravljačke rizike te u svim drugim okolnostima kad se utvrde problemi u relevantnom području.

26. Izdavatelji trebaju osigurati da se popis pokazatelja plana oporavka i kalibracija pragova temelji na internoj procjeni rizika i da je uvijek usklađen s njihovim okvirom sklonosti preuzimanju rizika. Promjene izdavateljeve sklonosti preuzimanju rizika trebaju potaknuti procjenu prikladnosti popisa pokazatelja i pragova plana oporavka
27. U plan oporavka izdavatelji trebaju uključiti učestalost i način praćenja pokazatelja plana oporavka što će omogućiti pravodobnu dostavu podataka o pokazateljima nadležnom tijelu na njegov zahtjev.
28. Izdavatelji trebaju uključiti kvantitativne i kvalitativne pokazatelje plana oporavka. Pragovi kvantitativnih pokazatelja plana oporavka, u skladu s općim okvirom upravljanja rizicima uspostavljenim na temelju članka 45. stavka 3. i članka 45. stavka 7. točke (b) Uredbe (EU) 2023/1114 se trebaju temeljiti na progresivnoj metrici („pristup semafora“) kako bi upozorili upravljačko tijelo da bi određeni prag pokazatelja mogao biti prekoračen.
29. Izdavatelji u plan oporavka trebaju uključiti barem sljedeće kategorije pokazatelja plana oporavka, koji su detaljnije opisani u Prilogu I. (Dio A – „Minimalne kategorije za sve izdavatelje ART-ova ili EMT-ova“), i to:
 - 1) pokazatelje likvidnosnoga rizika, koji izdavatelju pružaju informacije o eventualnom ili stvarnom pogoršanju profila likvidnosti pričuve imovine
 - 2) pokazatelje operativnoga rizika, kojima se opisuju potencijalni rizici koji proizlaze iz nezadovoljavajućih ili neuspješnih unutarnjih procesa, osoblja i sustava ili vanjskih događaja, uključujući pravni rizik. Prilikom kalibriranja navedene vrste pokazatelja, izdavatelji trebaju posebno uzeti u obzir vrstu osnovne tehnologije (npr. distribuirani zapis s ograničenim/neograničenim pristupom) kao i njezinu složenost (npr. postojanje mostova, kvaliteta kriptografije itd.). Izdavatelji trebaju uzeti u obzir i činjenicu da oslanjanje na jedinstvenu i složenu infrastrukturu, umjesto standardne infrastrukture, može imati štetne posljedice ne samo na mogućnost njezine zamjene, nego i na dostupnost osoba koje je mogu održavati i popraviti. U slučaju višelančanih izdavanja izdavatelji trebaju navesti posebne pokazatelje za svaku tehnologiju distribuiranog zapisa koja se upotrebljava za distribuciju tokena vezanog uz imovinu i/ili tokena e-novca
 - 3) pokazatelje kreditnoga rizika / kvalitete imovine, kojima se mjeri promjena kvalitete imovine u pogledu pričuve imovine
 - 4) pokazatelje koji se odnose na imovinu uz koju je token vezan, kojima se mjeri rizik od masovnih zahtjeva za iskup prouzročenih, primjerice, gubitkom vezane vrijednosti
 - 5) pokazatelje adekvatnosti kapitala, kojima se mjeri potencijalno pogoršanje iznosa i kvalitete kapitalne pozicije izdavatelja, uključujući razinu usklađenosti s kapitalnim zahtjevima utvrđenima u članku 35. Uredbe (EU) 2023/1114. Kalibracija tih pokazatelja treba biti iznad važećega minimalnog regulatornog zahtjeva. Pokazatelje adekvatnosti

kapitala trebaju upotrebljavati samo izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca koji nisu kreditne institucije.

30. U plan oporavka izdavatelji trebaju uključiti i sljedeće kategorije pokazatelja plana oporavka, kako je detaljnije opisano u Prilogu I. (Dio B – Dodatne minimalne kategorije za izdavatelje značajnih ART-ova i EMT-ova i za druge izdavatelje koji nadležnom tijelu nisu odgovarajuće obrazložili neuključivanje):
- 6) pokazatelje tržišnoga rizika koji proizlaze iz svih pozicija uključenih u pričuvu imovine, uključujući volatilnost povezanu s imovinom uz koju je token vezan
 - 7) pokazatelje koncentracijskoga rizika, kojima se ističe prekomjerna izloženost pričuve imovine samo jednoj drugoj ugovornoj strani ili jednom skupu međusobno povezanih drugih ugovornih strana
 - 8) pokazatelje povjerenja tržišta, kojima se iskazuje potencijalna negativna percepcija izdavatelja ili tokena među subjektima na tržištu, što bi moglo narušiti pristup izdavatelja financiranju i tržištima kapitala ili prouzročiti brzo povećanje broja zahtjeva za iskup.
31. Odstupajući od navedenog, izdavatelji tokena koji nisu značajni izuzeti su od obveze uključivanja kategorija pokazatelja plana oporavka utvrđenih u prethodnoj točki, pod uvjetom da svojem nadležnom tijelu na odgovarajući način obrazlože da te kategorije nisu prikladne ili relevantne za njihov profil rizičnosti, poslovni model, veličinu i/ili složenost.
32. Među pokazateljima koji se odnose na imovinu uz koju je token vezan, izdavatelji uvijek trebaju uključiti barem pokazatelj rizika od smanjenja/gubitka vezanosti (engl. *de-pegging*), koji odražava rizik da se tržišna vrijednost tokena razlikuje od tržišne vrijednosti imovine uz koju je vezan. Pokazatelj rizika od smanjenja/gubitka vezanosti treba se izračunati kao omjer između tržišne vrijednosti tokena i tržišne vrijednosti imovine uz koju je vezan te se očekuje da će u svakom trenutku biti jednak 1, s intervalom tolerancije od najviše 1 %. U slučaju omjera nižih od 1 potrebno je djelovanje izdavatelja, kako je utvrđeno u njegovu planu oporavka.
33. U planu oporavka izdavatelji trebaju jasno i na način koji nadležno tijelo smatra prihvatljivim opisati kako su utvrđene kalibracije pokazatelja plana oporavka kao sustava ranoga upozorenja.
34. Izdavatelji u planu oporavka trebaju opisati način na koji će redovito pratiti i ažurirati primjerenost pokazatelja plana oporavka i kalibraciju pragova. Konkretno, izdavatelji trebaju navesti kako će osigurati ažuriranje plana oporavka ako to bude potrebno zbog promjene financijskoga i poslovnoga položaja izdavatelja i/ili određenog tokena. Izdavatelji u plan oporavka trebaju uključiti i to da svako ažuriranje kalibracije pragova pokazatelja plana oporavka treba odmah prijaviti i objasniti nadležnom tijelu. Izdavatelji trebaju osigurati da su pokazatelji plana oporavka i njihovi pragovi u svakom trenutku potpuno u skladu s izdavateljevim okvirom upravljanja rizicima.
35. Izdavatelji trebaju odrediti sadržaj plana oporavka uzimajući u obzir činjenicu da ne bi smio postojati automatizam pri aktivaciji mjera oporavka nakon prekoračenja pragova pokazatelja plana oporavka te da izdavatelj mora sam odlučiti o tome hoće li i kada aktivirati plan oporavka u slučaju prekoračenja pragova. Pri kalibriranju pokazatelja plana oporavka izdavatelji trebaju

osigurati da se odluka o tome donese pravodobno kako bi prema potrebi mogli provesti mjere oporavka.

36. U planu oporavka izdavatelji trebaju opisati interni postupak donošenja odluka. Izdavatelji trebaju osigurati da je navedeni postupak detaljan i dobro obrazložen, u skladu s točkama 39., 40. i 41. Osim toga, izdavatelji u planu oporavka trebaju navesti da će, bez obzira na to jesu li odlučili poduzeti mjere oporavka ili ne, voditi otvoren i aktivan dijalog s nadležnim tijelom.
37. Kako bi se uspješno ostvario upozoravajući potencijal prekoračenja pragova pokazatelja plana oporavka, izdavatelji u planu oporavka trebaju utvrditi da će bez odgode i u svakom slučaju:
 - u roku od najviše 24 sata nakon prekoračenja praga pokazatelja plana oporavka o tome upozoriti upravljačko tijelo izdavatelja, čime će se aktivirati odgovarajući postupak eskalacije kako bi se osiguralo da se sva prekoračenja uzmu u obzir te da se, po potrebi, poduzmu odgovarajuće mjere i
 - najkasnije u roku od 24 sata nakon aktivacije unutarnjeg postupka eskalacije obavijestiti nadležno tijelo o prekoračenju praga pokazatelja plana oporavka.
38. Kako bi se uzela u obzir vjerojatnost da vremenski rokovi utvrđeni u prethodnoj točki izdavatelju možda neće dopustiti pravodobno reagiranje na prekoračenje praga, izdavatelji trebaju odrediti najprikladniji rok za izvršenje tih aktivnosti uzimajući u obzir posebnosti svojega poslovanja, te veličinu i složenost pričuve imovine. U svakom slučaju, vremenski rokovi navedeni u prethodnoj točki ne bi se smjeli produljivati.
39. U planu oporavka izdavatelji trebaju navesti da će, u slučaju prekoračenja praga pokazatelja plana oporavka, upravljačko tijelo izdavatelja procijeniti situaciju, odlučiti hoće li pokrenuti aktivaciju plana oporavka i o tome odmah obavijestiti nadležna tijela. Izdavatelji u planu oporavka trebaju navesti i to da će odluka o aktivaciji plana oporavka sadržavati i vrstu mjera oporavka koje se trebaju poduzeti.
40. U planu oporavka izdavatelji trebaju navesti i to da se odluka iz prethodne točke treba temeljiti na obrazloženoj analizi okolnosti u kojima je došlo do prekoračenja.
41. U planu oporavka izdavatelji trebaju opisati i to da će, ako odluče poduzeti mjere u skladu s planom oporavka, nadležnom tijelu bez nepotrebne odgode dostaviti akcijski plan koji se temelji na popisu vjerodostojnih i provedivih mjera oporavka koje se trebaju primijeniti u datoj stresnoj situaciji, zajedno s vremenskim planom za korekciju prekoračenja. U planu oporavka također treba navesti da će se, ako je odlučeno da se ne poduzimaju nikakve mjere, nadležnom tijelu obrazložiti mogućnosti korekcija prekoračenja bez primjene mjera oporavka te, ako je to primjereno, opiše način na koji će se to postići.

4.5 Mjere oporavka

42. Izdavatelji u planu oporavka trebaju utvrditi mjere oporavka koje su prilagođene njihovu poslovnom modelu i prirodi izdanoga tokena vezanog uz imovinu ili tokena e-novca.
43. Kada je riječ o mjerama oporavka utvrđenima u članku 46. Uredbe (EU) 2023/1114, izdavatelji trebaju primijeniti sljedeće:

- a) u planu oporavka treba utvrditi najviši iznos naknada za likvidnost u slučaju iskupa i utvrditi način na koji će se javnost obavijestiti o trajanju mjere
 - b) pri određivanju maksimalnoga iznosa naknada za likvidnost u slučaju iskupa izdavatelji trebaju osigurati da se ta mjera oporavka ne primjenjuje kao način za povećanje sredstava likvidnosti izdavatelja na trošak imatelja tokena. Izdavatelji trebaju osigurati da se ta mjera oporavka primjenjuje samo privremeno tijekom faze poteškoća, pri čemu je njezin jedini cilj smanjenje broja zahtjeva za iskup uz istodobno stabiliziranje vrijednosti tokena
 - c) planom oporavka trebalo bi utvrditi različite kvantitativne razine ograničenja broja ili količine tokena koji se mogu iskupiti u jednome radnom danu. Te je razine potrebno utvrditi na temelju ozbiljnosti prekoračenja prag(ov)a pokazatelja plana oporavka te ih je potrebno utvrditi i na ukupnoj razini (npr. kao postotak ukupnoga iznosa izdanih tokena) i na razini novčanika
 - d) u planu oporavka treba objasniti druge korektivne mjere koje će izdavatelj poduzeti nakon što suspendira iskupe. Izdavatelji u svojem planu oporavka trebaju navesti da će uzeti u obzir i to da bi suspendiranje iskupa moglo negativno utjecati na njihov ugled i povjerenje imatelja tokena te dovesti do većeg broja zahtjeva za iskup nakon ukidanja suspenzije. Izdavatelji u svojem planu oporavka trebaju navesti da će posebno razmotriti i mogućnost da ukidanje suspenzije bude popraćeno drugim mjerama, uključujući, među ostalim, naknade za likvidnost ili ograničenja iznosa tokena koji se mogu iskupiti na dnevnoj osnovi
 - e) izdavatelji u planu oporavka trebaju opisati način na koji planiraju ponovno uspostaviti usklađenost s regulatornim zahtjevima i jasno obavijestiti tržište o narednim koracima.
44. Osim mjera oporavka navedenih u članku 46. Uredbe (EU) 2023/1114, izdavatelji trebaju navesti barem jednu mjeru oporavka kojom bi se ojačala kapitalna pozicija i jednu mjeru oporavka čiji je cilj poboljšanje likvidnosne pozicije izdavatelja. Okvirni popis mjera oporavka naveden je u Prilogu III.
45. Plan oporavka treba sadržavati i pojedinosti o svim pripremnim mjerama koje izdavatelj treba poduzeti kako bi se olakšala provedba plana oporavka ili poboljšala njegova učinkovitost, kao i vremenski okvir za provedbu tih mjera te opis svih mjera potrebnih za uklanjanje prepreka učinkovitoj provedbi mjera oporavka utvrđenih u planu oporavka.
46. Za svaku mjeru oporavka izdavatelji u planu oporavka trebaju dati procjenu izvedivosti koja obuhvaća barem sljedeće:
- a) procjenu rizika povezanih s mjerom oporavka, koja se temelji, kad god je to moguće, na iskustvima provedbe te mjere oporavka ili druge jednakovrijedne mjere i
 - b) analizu i opis svih bitnih prepreka učinkovitoj i pravodobnoj provedbi mjera oporavka te opis mogućnosti i načina uklanjanja tih prepreka.
47. Osim toga, za svaku mjeru oporavka izdavatelji trebaju opisati način na koji će se osigurati kontinuitet poslovanja pri provedbi te mjere. To treba uključivati analizu internog poslovanja

(npr. sustava informacijske tehnologije, dobavljača i ljudskih resursa) i pristupa izdavatelja ključnim uslugama trećih strana koje su neophodne za redovito obavljanje poslovanja.

48. Kako bi dokazali vjerodostojnost mjera oporavka, izdavatelji trebaju dostaviti kvantitativne i kvalitativne dokaze kojima se potkrepljuju očekivane koristi od svake mjere. U svakom slučaju, u planu oporavka treba navesti barem stavke navedene u Prilogu II.
49. Izdavatelji koji obavljaju i druge poslovne aktivnosti osim izdavanja tokena vezanih uz imovinu i/ili tokena e-novca trebaju procijeniti posljedice za svoju ukupnu mogućnost oporavka koje proizlaze iz tih drugih poslovnih aktivnosti i trebaju u planu oporavka navesti da će donijeti najprikladnije mjere za osiguravanje usklađenosti s člancima 46. i 55. Uredbe (EU) 2023/1114.
50. Izdavatelji u planu oporavka trebaju opisati način na koji planiraju pratiti provedbu mjera oporavka kako bi osigurali da će se provedbom plana oporavka vjerojatno ponovno uspostaviti usklađenost s regulatornim zahtjevima koji se primjenjuju na pričuvu imovine.
51. Isto tako, izdavatelji u planu oporavka trebaju opisati postupak predviđen za provedbenu fazu, što uvijek uključuje otvoren i aktivan dijalog s nadležnim tijelom kako bi se osigurao nesmetan prelazak na provedbu izdavateljeva plana urednoga iskupa u skladu s člancima 47. i 55. Uredbe (EU) 2023/1114 ako postane jasno da nije moguće ponovno uspostaviti usklađenost s regulatornim zahtjevima koji se primjenjuju na rezervu imovine.

Scenariji oporavka

52. Izdavatelji trebaju u planovima oporavka utvrditi odgovarajući broj dovoljno različitih scenarija s različitom razinom stresnih šokova..
53. Pri izradi planova oporavka izdavatelji trebaju primjenjivati scenarije koji obuhvaćaju systemske događaje na razini financijskog sustava i/ili specifične scenarije i/ili scenarije nefinancijskih poteškoća (uključujući poteškoće s uslugama) kako bi testirali svoje sposobnosti planiranja oporavka. Scenariji u planovima oporavka trebaju biti osmišljeni na način da ugroze usklađenost izdavatelja sa zahtjevima primjenjivima na pričuvu imovine ako izdavatelj nije pravodobno proveo mjere oporavka. Svaki izdavatelj treba odrediti broj i složenost scenarija uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti u skladu s odjeljkom 4.1.

Očuvanje usluga

54. Izdavatelji u planu oporavka trebaju utvrditi način na koji namjeravaju pravodobno oporaviti svoje poslovanje i ispuniti obveze u slučaju događaja koji predstavljaju značajan rizik od prekida poslovanja. Osim toga, izdavatelji u planu oporavka trebaju navesti usluge koje namjeravaju zadržati na temelju svojeg poslovnog modela i detaljno opisati kako će osigurati očuvanje usluga povezanih s tokenima vezanima uz imovinu i tokenima e-novca. Popis usluga koje se namjeravaju zadržati treba sadržavati barem usluge povezane s izdavanjem i iskupom tokena. Ako bi provedba mjera oporavka mogla negativno utjecati na izdavateljevo pružanje bilo koje od navedenih usluga, u opisu mjera oporavka treba navesti na koji način izdavatelj namjerava osigurati kontinuitet usluga pri provedbi plana oporavka.
55. Izdavatelji koji provode plaćanja u eurima, kako je definirano nadzornim okvirom Eurosustava za elektroničke platne instrumente, sheme i aranžmane (okvir PISA) trebaju osigurati

usklađenost mjera oporavka predviđenih planom oporavka s ciljem kontinuiranog poštovanja načela navedenih u okviru PISA.

56. Osim toga, izdavatelji trebaju osigurati da mjere predviđene planom oporavka ne utječu neopravdano na sposobnost pružatelja usluga povezanih s kriptoinovinom s kojima posluju⁴ da se usklade s Uredbom (EU) 2022/2554.

4.6 Plan komunikacije i javne objave

57. U plan oporavka izdavatelji trebaju uključiti plan komunikacije i javne objave, u kojem se opisuje način na koji izdavatelj namjerava informirati imatelje tokena i druge dionike, uključujući javnost, o provedbi mjera oporavka. Plan komunikacije i javne objave treba sadržavati i učinkovite prijedloge za upravljanje potencijalno negativnom reakcijom tržišta.
58. U planu komunikacije i javne objave treba pojasniti način na koji izdavatelj namjerava komunicirati:
- a) interno, posebno s osobljem, radničkim vijećem i drugim predstavnicima osoblja, ako postoje te
 - b) eksterno, posebno s imateljima tokena, dioničarima i drugim ulagateljima, nadležnim tijelima, financijskim tržištima i infrastrukturama financijskog tržišta, drugim ugovornim stranama i, prema potrebi, širom javnosti.
59. Uz to, u planu komunikacije i javne objave izdavatelji trebaju opisati i način na koji će osigurati očuvanje svojih usluga povezanih s tokenima, predviđene rokove za oporavak poslovanja i ispunjavanje obveza. U planu komunikacije i javne objave treba navesti i scenarije prema kojima nije vjerojatno da će izdavatelj oporaviti svoje poslovanje ili ispuniti svoje obveze, što bi dovelo do aktivacije izdavateljeva plana iskupa.
60. U planu komunikacije i javne objave treba pojasniti komunikacijske kanale (i njihovu kombinaciju) i strategije koje izdavatelj namjerava primijeniti tijekom faze oporavka. Pritom izdavatelji trebaju uzeti u obzir sljedeće:
- a) različiti dionici mogu imati različite komunikacijske potrebe
 - b) unutarnji i vanjski dionici možda će morati biti obaviješteni u različitim fazama i
 - c) različite mjere oporavka mogu zahtijevati posebne komunikacijske strategije.

4.7 Format i održavanje plana oporavka

61. Izdavatelji trebaju izraditi plan oporavka na jasnom i razumljivom jeziku. Plan oporavka treba biti potpun, razumljiv i točan te treba sadržavati, u najmanju ruku, sve informacije navedene u ovim smjernicama.

⁴ Misli se na pružatelje usluga povezanih s kriptoinovinom (CASP) koji pružaju usluge skrbništva i nude usluge razmjene za pretvaranje ART-a u fiducijarnu valutu i obratno. Mjere oporavka koje poduzima izdavatelj ne bi smjele ugrožavati sposobnost pružatelja usluga povezanih s kriptoinovinom da zadrže usklađenost s Uredbom DORA.

62. Izdavatelji u planu oporavka trebaju napomenuti da će se informacije navedene u planu periodično ažurirati, i to barem svaki put kada dođe do značajne promjene poslovnog ili financijskog profila izdavatelja i/ili izdanog tokena. O svakom preispitivanju ili ažuriranju plana treba bez nepotrebne odgode obavijestiti nadležno tijelo. Izdavatelji značajnih tokena trebaju u svojem planu oporavka istaknuti da će informacije navedene u planu ažurirati barem jednom godišnje.

4.8 Interakcija između različitih obveza planiranja oporavka

Više izdavatelja istog tokena i izdavatelji koji javnosti nude dva ili više tokena

63. Ako token vezan uz imovinu ili token e-novca izdaje više izdavatelja, svi oni trebaju u planu oporavka opisati način na koji će omogućiti učinkovitu međusobnu koordinaciju svojih planova oporavka. Konkretno, izdavatelji u planovima oporavka trebaju utvrditi odgovarajuće mjere kojima se nastoji osigurati sljedeće:

- a) pokazatelji plana oporavka usklađeni su u najvećoj mogućoj mjeri
- b) pragovi pokazatelja plana oporavka povezanih s tokenima kalibrirani su na istoj razini
- c) mjere oporavka utvrđene u svakom planu međusobno su usklađene
- d) aktivacija i izvršenje odgovarajućih planova oporavka dogovaraju se i koordiniraju među svim izdavateljima
- e) provedba određenih mjera oporavka od strane jednog izdavatelja ne utječe neopravdano na provedbu drugih mogućnosti oporavka od strane drugih izdavatelja
- f) prilikom provedbe planova oporavka prema svim imateljima tokena postupa se pravedno i jednako.

64. Kad je riječ o formatu, izdavatelji koji javnosti nude dva ili više tokena trebaju izraditi zaseban plan oporavka za svaki token vezan uz imovinu i/ili token e-novca koji izdaju i kalibrirati pokazatelje i pragove plana oporavka koji se odnose na taj token.

65. Nadležna tijela trebaju razmotriti bi li izdavatelji koji javnosti nude dva ili više tokena trebali izraditi zaseban plan oporavka za svaki izdani token ili jedan plan oporavka podijeljen u zasebne odjeljke u kojima se utvrđuju elementi specifični za pojedini token. Potonju mogućnost treba isključiti ako jedan od tokena izdaje više izdavatelja.

66. Izdavatelji koji javnosti nude dva ili više tokena, trebaju osigurati barem sljedeće:

- a) pokazatelji plana oporavka povezani s izdavateljem međusobno su usklađeni, a odgovarajući pragovi kalibrirani su na istoj razini
- b) mjere oporavka utvrđene za svaki token nisu međusobno proturječne
- c) aktivacija i provedba jednog plana oporavka ne bi negativno utjecala na aktivaciju i provedbu drugih planova oporavka

- d) provedba bilo koje mjere oporavka ne utječe na pružanje usluga povezanih s drugim izdanim tokenima.

Izdavatelji na koje se primjenjuju druge obveze planiranja oporavka u skladu sa sektorskim zakonodavstvom EU-a

67. Ako je izdavatelj kreditna institucija ili investicijsko društvo koji su obvezni izraditi plan oporavka u skladu s Direktivom 2014/59/EU⁵, nakon prethodnoga dogovora s nadležnim tijelima određenima u skladu s Uredbom (EU) 2023/1114 i Direktivom 2014/59/EU i uz uvjet usklađenosti sa zahtjevima u pogledu povjerljivosti utvrđenima u Direktivi 2014/59/EU, taj izdavatelj:
- a) može u plan oporavka, koji je izrađen i odobren u skladu s Direktivom 2014/59/EU („plan oporavka iz Direktive BRRD”), dodati prilog koji sadržava sve informacije navedene u ovim smjernicama, pri čemu će navesti upućivanja na odgovarajuće odjeljke plana oporavka iz Direktive BRRD koji se mogu smatrati usklađenima s odjeljcima od 4.2. do 4.6. ovih smjernica i/ili dodati nove odjeljke ili informacije ako je to potrebno radi usklađivanja s ovim smjernicama
 - b) izdavatelji koji odaberu mogućnost iz prethodne podtočke (a) trebaju plan oporavka u skladu s Uredbom (EU) 2023/1114 izrađen u obliku priloga opisanoga u prethodnoj podtočki (a) dostaviti nadležnom tijelu određenom u skladu s Uredbom (EU) 2023/1114; uz to, izdavatelj treba u izvaji/indeksu jasno naznačiti konkretne odjeljke i stranice plana oporavka iz Direktive BRRD u kojima se navode informacije utvrđene u ovim smjernicama.
68. Prethodna točka ne primjenjuje se na kreditne institucije i investicijska društva koja su izdavatelji značajnih tokena vezanih uz imovinu.

⁵ Direktiva 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 173, 12.6.2014., str. 190.)

Prilog I. – Popis minimalnih kategorija pokazatelja plana oporavka i ilustrativni popis pokazatelja plana oporavka

Popis minimalnih kategorija i okvirni popis pokazatelja plana oporavka
A. Minimalne kategorije za sve izdavatelje ART-ova i EMT-ova
Kategorija 1. Pokazatelji likvidnosnoga rizika
a) Depoziti po viđenju kod kreditnih institucija i (ako je primjenjivo) središnjih banaka / dnevni iskupljeni iznos (pomični prosjek za pet dana)
b) Depoziti po viđenju kod kreditnih institucija i (ako je primjenjivo) središnjih banaka + obratni repo ugovori koji se mogu raskinuti uz otkazni rok od jednoga radnog dana + visokolikvidni financijski instrumenti / najviši dnevni iskupljeni iznos tijekom posljednja tri mjeseca
c) Depoziti po viđenju kod kreditnih institucija i (ako je primjenjivo) središnjih banaka + obratni repo ugovori koji se mogu raskinuti uz otkazni rok od pet radnih dana + visokolikvidni financijski instrumenti / zbroj pet najvećih dnevnih iskupljenih iznosa u posljednjih dvanaest mjeseci
d) Depoziti po viđenju kod kreditnih institucija i (ako je primjenjivo) središnjih banaka + obratni repo ugovori koji se mogu raskinuti uz otkazni rok od jednoga radnog dana + visokolikvidni financijski instrumenti / zbroj najvećih dnevnih iskupljenih iznosa tijekom posljednja tri mjeseca za (x ⁶) najvećih imatelja tokena
e) Dnevni neto tok, tj. izdani token – iskupljeni token (pomični prosjek za pet dana)
Kategorija 2. Pokazatelji operativnoga rizika
a) Svaki incident koji značajno remeti redovito pružanje usluga izdavatelja ili kontinuitet njegova poslovanja (npr. dugotrajni prekidi rada koji utječu na informatičke sustave ili sustave isporuke tokena; kvarovi infrastrukture, uključujući poremećaje u funkcioniranju tehnologije distribuiranoga zapisa; rizici koji proizlaze iz kompatibilnosti različitih infrastrukture, npr. putem mostova), također ako ih je prouzročila treća strana koja je pružatelj usluga
b) Cilj u pogledu vremena oporavka (tj. maksimalno prihvatljivo vrijeme za oporavak od kvara proizvoda ili sustava)
c) Najdulje vrijeme od ostavke ili dulje odsutnosti ključnoga osoblja
d) Kršenje ili očekivano kršenje bilo kojega regulatornog zahtjeva
e) Pravni rizik
Kategorija 3. Pokazatelji kreditnog rizika / kvalitete imovine

⁶ Broj najvećih imatelja tokena temeljem načela utvrđenih u ovim smjernicama. Može se upotrijebiti više pokazatelja s različitim brojem najvećih nositelja tokena ako je takav izračun u skladu s praksama upravljanja rizicima.

a) Visokolikvidna financijska imovina s pokazateljima umanjenja vrijednosti (npr. pokazatelji umanjenja vrijednosti kreditne kvalitete kako je utvrđeno u MSFI 9) / pričuva imovine
b) Ukupni iznos pričuve imovine koja se drži u obliku depozita kod kreditnih institucija s najnižim kreditnim rejtingom prema izdavateljevoj sklonosti preuzimanju rizika u skladu s člankom 36. stavkom 4. Uredbe (EU) 2023/1114 / ukupni bankovni depoziti unutar pričuve imovine
c) Udaljenost od minimalne razine prekomjerne kolateralizacije (kako je navedeno u članku 36. stavku 4. Uredbe (EU) 2023/1114)
d) Negativna promjena kreditnoga rejtinga ključnih drugih ugovornih strana (npr. kreditna institucija kod koje je depozit izdavatelja)
Kategorija 4. Pokazatelji koji se odnose na imovinu uz koju je token vezan
a) Rizik od smanjenja/gubitka vezanosti, koji se mjeri kao omjer između tržišne vrijednosti tokena i tržišne vrijednosti imovine uz koju je token vezan
b) Regulatorne promjene koje negativno utječu na imovinu uz koju je token vezan
c) Zamrzavanje ili značajna negativna promjena likvidnosti tržišta na kojem se razmjenjuje imovina uz koju je token vezan
Kategorija 5. Pokazatelji adekvatnosti kapitala
a) Pokazatelj regulatornoga kapitala
B. Dodatne minimalne kategorije za izdavatelje značajnih ART-ova i EMT-ova i za druge izdavatelje koji nadležnom tijelu nisu odgovarajuće obrazložili neuključivanje
Kategorija 6. Pokazatelji tržišnoga rizika
a) Omjer: Tržišna vrijednost „dnevne promjene pričuve imovine” / pomični prosjek za (x ⁷) dana”
b) Omjer: Volatilnost „pričuve imovine / volatilnost imovine uz koju je token vezan”
c) Osjetljivost pričuve imovine na promjene kamatnih stopa
d) Omjer: „Vrijednost pričuve imovine u riziku / regulatorni kapital izdavatelja”
Kategorija 7. Pokazatelji koncentracijskoga rizika
a) Omjer „Vrijednost tokena koji drži pet najvećih drugih ugovornih strana / ukupna vrijednost izdanoga tokena”
b) Omjer „(Depozit kod jedne bankovne grupe + vrijednosni papiri koje je izdala druga ugovorna strana) / maksimalni limit koncentracije ⁸ ”
c) Omjer koncentracije depozita koji se drže kod kreditnih institucija / maksimalni omjer koncentracije depozita
Kategorija 8. Pokazatelji povjerenja tržišta
a) Negativni medijski sadržaji ⁹ o izdavatelju ili izdanim tokenima

⁷ Broj dana, temeljem načela u ovim smjernicama. Može se koristiti više pokazatelja uz različita razdoblja ako je takav izračun u skladu s praksama izdavatelja u pogledu upravljanja rizicima.

⁸ U skladu s člankom 36. stavkom 4. Uredbe (EU) 2023/1114.

⁹ Mediji obuhvaćaju društvene mreže i specijalizirane platforme za blogove.

b) Negativne vijesti ili medijski sadržaji o ključnim drugim ugovornim stranama (npr. o pružateljima usluga skrbništva, bankama kod kojih se drži značajan iznos depozita)
c) Prekoračenje ili očekivano prekoračenje pragova pokazatelja plana oporavka u odnosu na bilo koji drugi izdani token
d) Značajne promjene učestalosti ili iznosa plaćanja izvršenih s pomoću tokena, kao i načina na koji se tokeni upotrebljavaju kao sredstvo plaćanja
e) Narušavanje ugleda izdavatelja ili najvažnijih zastupnika izdavatelja
f) Iznenadno povećanje zahtjeva za iskup
g) Iznenadno smanjenje izdavanja tokena

Prilog II. – Popis stavki koje treba uključiti u opis svake mjere oporavka

1. Stavke za opis mjera oporavka:

- a) sažetak osnovnih činjenica
- b) opis mjere oporavka
- c) pregled ključnih pretpostavki na kojima se temelji svaka mjera oporavka
- d) procjena strateških učinaka provedbe mjere oporavka
- e) procjena financijskoga učinka u redovnim i stresnim tržišnim uvjetima
- f) potencijalne negativne posljedice provedbe mjere oporavka
- g) vremenski okvir za učinkovitu provedbu, uključujući očekivani vremenski okvir za provedbu potrebnih radnji
- h) svaka ovisnost o vanjskim drugim ugovornim stranama za učinkovitu provedbu
- i) međusobna isključivost – jesu li neke mjere oporavka međusobno isključive
- j) međuovisnosti – može li provedba jedne mjere oporavka utjecati na narednu ili istodobnu provedbu druge mjere oporavka
- k) operativni aspekti, kao što su zahtjevi u pogledu odobrenja i sposobnosti istodobne provedbe dviju ili više mjera oporavka
- l) procjena mogućih ograničenja za učinkovitu provedbu mjera oporavka.. Ta je procjena osobito relevantna za mjere iz članka 46. stavka 1. Uredbe (EU) 2023/1114
- m) komunikacijska strategija za obavještanje imatelja tokena o svim mjerama koje bi na njih mogle negativno utjecati.

Prilog III. – Okvirni popis mogućnosti oporavka koje bi izdavatelji mogli koristiti u svojim planovima oporavka

1. prikupljanje kapitala
2. ubrizgavanje dodatnih sredstava
3. pristup standardnim instrumentima središnje banke, ako su ispunjeni uvjeti
4. promjena strukture i/ili smanjenje rizičnosti pričuve imovine
5. promjena treće strane koja je pružatelj usluga (npr. pružatelj usluga povezanih s kryptoimovinom)
6. kupnja financijskih jamstava od kreditne institucije ili društva za osiguranje koja pokrivaju vrijednost pričuve imovine
7. prodaja poslovanja
8. spajanje s drugim izdavateljem
9. spajanje jednog izdanja tokena vezanih uz imovinu s drugim
10. komercijalne mjere

